

Zadnje dni po svetu

Spopad v Guatemali

Iz temnih oblakov, ki so se že več kot leto dni zbirali nad malo srednjeameriško državo Guatemalo, se udarila strela. Iz sosednjih držav Nicaragua in Honduras so na ozemlje Guatemale vdrl emigranti, ki so se po izvolitvi sedanjega predsednika republike polkovnika Arbenza umaknili iz države. Umaknili so se tako imenovani »boljši sloji«, katerim je Arbenzova vlada odrekla privilegije, s pomočjo katerih so držali guatemalsko ljudstvo v gospodarski in kulturni zaostalosti. Reforme Arbenzove vlade so v nekaj letih znatno izboljšale razmere v državi in tako je Guatemala postala svetelnik v tem delu sveta.

Guatemalska vlada pa ni ukrepala samo proti domači reakciji, temveč se je lotila tudi tujega kapitala, ki je držal v svojih rokah znaten del guatemalskih naravnih bogastev in zemlje. Nacionalizirala je tudi vso zemljo, ki jo je imela v posesti ameriška družba »United Fruit«. Od tega časa dalje Guatemala ni imela več miru pred ameriški motogici. Proglasili so jo za informbirojevsko državo in pričela se je hladna vojna. Ta je prinesla imperialistom le malo koristi, ker je bila vlada vse preveč priljubljena pri ljudstvu, zato so za zavarovanje svojih imperialističnih interesov organizirali oboroženo vstajo pobege reakcije na »področju sosednih držav».

Začasno je stvar po pritožbi guatemalske vlade uredil Varnostni svet OZN tako, da je sklenil, da mora takoj prenehati vsaka akcija, ki bi utegnila povzročiti prelivanje krvi.

Naše ljudstvo je ogorčeno nad tako nesramnim ravnanjem z malo državo — članico OZN, ki noče ničesar drugega, kot ščititi interese svojih državljanz pred domačimi in tujimi izkoriščevalci.

Primer Guatemale nam je ponoven dokaz, kako težko imperialisti izpustijo masten grizljaj, posebno še, če jim ta grizljaj odreka mala in vojaško slabotna država.

Nova francoska vlada

Nova francoska vlada, ki jo je sestavil radikalni socialist Mendes France, poskuša rešiti, kar se rešiti da. V programu nove vlade, ki ga je parlament z veliko večino odobril, je rečeno, da se bo nova vlada trudila za doseg čestnega mira v Indokini, da bo omogočila ljudstvu Tunisa in Maroka, da bo samo upravljalo svoje posele in da se bo trudila za gospodarsko obnovo Francije.

Program nove vlade kaže, da so Francozi že prišli k pameti, do česar so jih vsekar pri vodili vojaški neuspehi v Indokini in trdovratna borba Tunizijcev in Maročanov, ki je tudi skoraj podobna vojni.

Nidžaja Lakšmi Pandit na obisku v Jugoslaviji

Nidžaja Lakšmi Pandit, predsednica Generalne skupščine OZN je pred dvema dnevoma prišla na obisk v Jugoslavijo. Pred prihodom je sporočila: »Vašo dečico želim obiskati kot predsednica Generalne skupščine OZN in kot Indijka!«

Naše ljudstvo je veselo nje-nega obiska. Nidžaja Lakšmi Pandit je v svoji domovini priljubljena kot revolucionarni patriot, vsa svet pa jo pozna kot nepopustljivega borca za mir.

Važno za v nogradnike

Založba »Kmečka knjiga« Ljubljana, Miklošičeva cesta 6 je izdala štev. 2 dvomesečne publikacije »Socialistično kmetijstvo«, ki vsebuje vrsto prav znanstvenih in poučnih člankov strokovnjakov iz vinogradništva.

Priporočljivo je, da bi se s to vsebino seznanil čim večji krog ljudi, ki so zaposleni v vinogradništvu našega okraja.

Ker je naklada omejena (1200), je treba pohiteti z naročili. Neštevno ne bo v okraju kmetijskega gospodarstva, ki bi zamudilo to priložnost. Nip.

Odpravljene so administrativne omejitve pri prodaji zemljišč in hiš

Med najvažnejše zakone, ki jih je nedavno sprejela Zvezna skupščina, sodi zakon o prometu z zemljišči in poslopji. Z njim je urejeno ne le kupovanje in prodaja zemljišč in poslopj med zasebniki, marveč tudi promet teh nepremičnin med gospodarskimi organizacijami, politično-teritorialnimi enotami, družbenimi organizacijami in združenji, pa tudi med njimi in zasebniki. Zakon prinaša tudi predpise o prometu z zemljišči in poslopji s tujino.

Glavna značilnost tega zakona je v tem, da v skladu s spremembami v gospodarstvu, z načeli našega gospodarskega sistema dovoljuje popolnoma prosto prodajo in kupovanje poslopj in zemljišč med zasebniki. Promet z zemljišči in poslopji v družbeni lastnini pa je omejen z nekaterimi pogoji, ki so v zakonu jasno določeni in navedeni.

Edina omejitev za zasebne kmete

Brž, ko bo začel ta zakon veljati, namreč 8 dni potem, ko bo objavljen v »Službenem listu FLRJ«, bodo lahko individualni kmetje prosto, brez slemenih dovoljenj prodajali in kupovali njive, gozdove, vinograde in drugo imetje. Edina omejitev je v tem, da mora vsak zasebni kmet paziti, da z nakupom zemlje njegova celotna posest ne preseže zemljiškega maksimuma, — torej da ne meri nad 10 oziroma nad 15 ha. Če se to komu zgodi zaradi nepazljivosti ali iz drugih razlogov, je po zakonu dolžan prijaviti to ljudskemu odboru v 30 dneh potem, ko je zvedel, da njegova zemljiška posest presega dovoljeni zemljiški maksimum. Presežek nad maksimumom se brez odškodnine odvzame lastniku in vključi v kmetijski zemljiški sklad splošne ljudske imovine. Za lastnike, ki ljudskemu odboru ne prijavijo, da njihova posest presega zemljiški maksimum, določa zakon razen odvzema presežka tudi denarno globo ali zaporno kazen do 6 mesecev in denarno globo.

S posebnim zveznim zakonom bo določen način ravnanja s presežkom poljedelskega zemljišča preko maksimuma, ki ga zasebnik podeduje. Do uveljavljenja tega zakona ima dedič pravico začasno izkoriščati zemljiški presežek.

Način prometa z zemljišči med gospodarskimi organizacijami in zasebniki

Z nekaterimi omejitvami zakon dovoljuje kupovanje in prodajo zemljišč med gospodarskimi organizacijami in zasebniki. Da bi lahko gospodarska organizacija zasebniku prodala ali dala zemljišče v zamenjavo,

je potrebna privolitev sveta za gospodarstvo okrajnega ljudskega odbora. Izkupiček za prodano zemljišče lahko gospodarska organizacija porabi samo za nakup drugega poljedelskega zemljišča. Svet pa lahko odredi privolitev samo, če ugotovi, da zemljišče, ki ga namerava gospodarska organizacija kupiti, le-tej ni potrebno v poljedelske namene.

Do uveljavljenja posebnega zakona o prenosu pravic do izkoriščanja poljedelskega zemljišča v družbeni lastnini, lahko gospodarska organizacija po predhodni privolitvi sveta za gospodarstvo okrajnega ljudskega odbora prenese pravico do izkoriščanja določenega poljedelskega zemljišča na drugo gospodarsko organizacijo.

Zakon je tudi predvidel, da lahko državni organi v imenu politično teritorialnih enot kupujejo vse vrste zemljišč od zasebnikov, družbenih organizacij in združenj. Lahko tudi eno zemljišče prodajo, da kupijo drugo. V obeh primerih je potrebna privolitev, in sicer: okrajnega ljudskega odbora, kadar organ sklepa pogodbo v imenu občine, republiškega izvršnega sveta, kadar se sklepa pogodba v imenu ljudske republike, in zveznega izvršnega sveta, kadar državni organ sklepa pogodbo v imenu federacije.

Možnost za pridobitev zemljišča v družbeni lastnini v brezplačno izkoriščanje

Razen družbenih organizacij in združenj lahko tudi zasebniki dobe od okrajnega ljudskega odbora v brezplačno izkoriščanje poljedelsko zemljišče v družbeni lastnini, toda samo za poljedelska in druga dela splošne koristi. Do tega nimajo pravice tisti zasebniki, katerih posest skupaj z dodeljenim zemljiščem presega zemljiški maksimum. Drugače pa se s posebno pogodbo določijo pogoji, v katerih se poljedelsko zemljišče da v brezplačno uporabo.

Etažna lastnina

Glede prometa s poslopji zakon dovoljuje povsem prosto prodajo in kupovanje med zasebniki. S tem je dovoljena tudi etažna lastnina — kupovanje in prodaja fizičnih delov poslopj v privatni lastnini. Toda promet s fizičnimi deli poslopj kakor tudi pravni odnosi, izvirajoči iz lastnine nad fizičnimi deli poslopj, bodo urejeni s posebnim zveznim zakonom.

Gospodarska organizacija lahko po predhodni privolitvi sveta za komunalne zadeve ljudskega odbora proda zasebniku stanovanjsko hišo največ z dvema stanovanjema. Privolitev ni potrebna, če si je gospodarska organizacija v celoti ali večidel iz

svojih sredstev pridobila stanovanjsko hišo, ki jo proda. Izkupiček lahko gospodarska organizacija uporabi samo za nakup ali zgraditev stanovanjske hiše ali kakega drugega poslopja.

S privolitvijo sveta za gospodarstvo ljudskega odbora lahko gospodarska organizacija kupi od zasebnika tudi poslopje ali stavbo parcelo. Svet ne more odredi privolitve, če je gospodarski organizaciji tisto poslopje potrebno.

Kazni za posredovalce in preprodajalce

Pogodbe o prenosu poslopj ali zemljišč morajo biti pisne, ker v nasprotnem primeru nimajo pravnega učinka. Zakon določa tudi možnost, da se pogodbe razveljavijo. Na primer pogodba, s katero je gospodarska organizacija prodala hišo ali zemljišče manj kakor za dve tretjini prometne vrednosti. Razveljavljene takšnih pogodb zahtevajo organi javnega pravobranilstva v enem letu po sklenitvi.

Zakon tudi določa, v katerih primerih se lahko na podlagi pogodb o nakupu ali prodaji zemljišč ali poslopj, sklenjenih med zasebniki pred uveljavitvijo tega zakona, zahteva prenos lastninske pravice: če je bilo dovoljenje za prenos izdano na podlagi prejšnjih predpisov, če je bila nepremičnina izročena kupcu v posest in na podlagi pogodb, sklenjenih leto dni pred uveljavitvijo tega zakona. Ko bo ta zakon uveljavljen, bodo prenehali pravni postopki za odobritev prenosa lastninskih pravic, pa tudi sodni postopki v upravnih sporih v zvezi z odloki, izdanimi na zahtevo po odobritvi prenosa zemljišč ali poslopj.

V kazenskih določbah zakona je poudarjeno, da bo vsak zasebnik, ki bi se poklicno ukvarjal s preprodajo zemljišč ali poslopj, kaznovan z denarno globo ali zapornom do dveh let. Ista kazen je določena tudi za posredovalce v prometu z nepremičninami. Z denarno globo od 100.000 do 1.000.000 din bo kaznovana gospodarska organizacija, ki sklene pogodbo o prodaji zemljišča ali poslopja, ki po tem zakonu sploh ne more biti prodano ali ne brez poprejšnje odobritve pristojnega organa. Odgovorna oseba v vsaki gospodarski organizaciji bo kaznovana z denarno globo do 100.000 din. Po LP-B

Prva izmena otrok je že odpotovala v počitniške kolonije

V nedeljo, 20. t. m., dopoldne in v ponedeljek, 21. t. m., popoldne je odpravil Svet za zdravstvo in socialno politiko Ptuj ob pomoči Okrajnega odbora ZBNOV Ptuj v prvo izmeno počitniške kolonije v Avstrijo k Vrbskemu jezeru, v Novi na Jadranski obali in v Silo na otoku Krku nad 140 otrok, sinov in hčera padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja, ki jim je naša ljudska oblast ob pomoči organizacije ZBNOV in podjetij pripravila prijetne tritedenske počitnice.

Ganljivo je bilo gledati te otroke in njihovo spremstvo na postaji, ko so se poslavljali od domačih in pozorno poslušali zadnja navodila mamic, babic, tet itd. Vsi so obljubili, da bodo pridali, da bodo pazili, da se nobenemu ne bo nič pripetilo in da bodo ubogali vodstvo kolonije. Na letošnje letovanje so bili otroci bolj pripravljeni kot lani, saj so pri pripravi velike koristile lanske letošnje izkušnje, od katerih se je bilo treba precej naučiti in marsikaj upoštevati.

Ze te dni bodo sledila prva pisma iz kolonij, v katerih bodo otroci sporočili svojem, kako so potovali in kako si uredili življenje v novem kraju in v novem okolju in med vrsticami ne bo manjkalo prisrčnih besed o hvalečnosti Svetu za zdravstvo in socialno politiko, Organizaciji ZBNOV in delovnim kolektivom, vsem tistim ljudem iz ptujskega okraja, ki so kakor koli pripomogli otrokom do veselih in prijetnih počitniških dni v lepih krajih naše domovine in v sosednji Avstriji.

Hitro bodo minili 3 tedni, ki bodo ostali otrokom v neizbrisnem spominu, zdravstvena okrepitev pa jim bo dragocena opora vse prihodnje šolske leto, ko se bo zopet treba potruditi in uspešno končati prihodnji razred in osnovni šoli ali v gimnaziji.

Zal pa bo tudi letos več otrok prikrajšanih za vse to, ker nekaterim otrokom starši in svojci niso dali priložnosti, da bi odšli v kolonije, čeprav je bilo za otroke vse pripravljeno. Tako je bilo že pri prvi izmeni potrebno nekaj manjkajočih otrok dopolniti z otroki iz Ptujja.

Do druge izmene se bo potrebno pomeniti še s tistimi starši in svojci ter redniki, ki oklevajo, da bi pustili otroke v kolonijo, naj ne stopajo otrokom na pot in naj jim ne onemogočajo prejemati pomoči, ki so jim jo priborili njihovi očetje in matere s svojimi življenji.

Kmetijski investicijski krediti

Na temelju prošnje v tretjem natečaju za podeljevanje kreditov splošnega investicijskega sklada za investicije v kmetijstvu je bila določena naslednja najvišja obrestna mera: za melioracije 2 odstotka, za nove kmetijske organizacije 3 odst., za ostale kmetijske organizacije 4,5 odstotka. Odobrena bodo investicijska posojila v skupnem znesku okrog 17 milijard dinarjev

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR PTUJ

Štev. I-460/6-54.

Ptuj, 23. 6. 1954.

Na podlagi 83. čl. Zakona o okrajnih ljudskih odborih sklicujem

deseto skupno sejo odbornikov obeh zborov OLO Ptuj ter enajsto sejo Okrajnega zbora in deveto sejo Zbora proizvajalcev, ki bodo v četrtek, dne 1. julija 1954 v sejni dvorani OLO Ptuj.

Pričetek skupne seje odbornikov obeh zborov bo točno ob 8.30.

Predlog dnevnega reda za skupno sejo odbornikov obeh zborov:

1. Predlogi sklepov o imenovanju upravnih odborov: a) bolnice Ptuj, b) bolnice TBC Ormož, c) Okrajnega zdravstvenega doma Ptuj.

2. Predlog sklepa o imenovanju finančnih inšpektorjev pri OLO.

3. Predlog sklepa o imenovanju komisije za odlikovanja.

Predlog dnevnega reda za ločeni seji Okrajnega zbora in zbora proizvajalcev:

1. Predlog odloka o kategorizaciji stanovanj v okraju Ptuj.

2. Predlog sklepa o priključitvi KG Slovenja vas k Semenojskemu posestvu Starše.

3. Predlog sklepa o priključitvi bivše ekonomije Zlatolčje k Semenojskemu posestvu Starše.

4. Predlog sklepa o potrditvi pravil Veterinarske bolnice Ptuj.

5. Predlog sklepa o konstituiranju KG Cirkulane.

6. Predlog sklepa o pooblastitvi Kobilarne Turnišče o prodaji zemljišč SLP.

7. Predlog sklepa o ustanovitvi tiskarne v Ptuj.

8. Predlog sklepa o ustanovitvi Okrajne knjižnice kot finančno samostojnega zavoda.

9. Predlog sklepa o ustanovitvi otroških jasli Kidričevo kot finančno samostojnega zavoda.

Samo Okrajni zbor:

10. Predlog sklepa o imenovanju članov disciplinskega sodišča pri OLO Ptuj.

11. Potrditev odlokov občinskih ljudskih odborov.

Samo Zbor proizvajalcev:

10. Potrditev delovnih podjetij.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Predsednik: Ljotze Frančič, I r

Izšel bo nov roman SKRIVNOSTNA GOSPODIČNA

Novinarsko društvo Slovenije, podružnica Maribor bo v kratkem izdalo v svoji zabavni knjižnici roman ameriškega pisatelja Stevensona: »Skrivnostna gospodična«. Roman je zanimiva kriminalka, prepletena z ljubezenskimi čustvi oseb, ki jih opisuje. Pouk knjige je: vsaki nepoštenosti sledi kazen. Zaradi sorazmerne nizke cene bo dostopna vsakemu bralec. Cena izdoda bo samo 160 dinarjev. Prednaročilo sprejema Uredništvo Večera, Maribor, Maistrova 5 in Radio Maribor, Koroška cesta 19.

Ne pozabite takoj nakazati zaostale naročnine za

PTUJSKI TEDNIK

Nalaganje sena v Cirkovcih

Kje naj stoji spomenik narodnega heroja Lacka?

Tovariš uredniki! Oglašam se k članku o problematiki mesta, kjer bi naj stal spomenik narodnega heroja Lacka. Smatram, da je njegovo mesto edino na prostoru bivše vojašnice, kajti v tej vojašnici je pred drugo svetovno vojno imela svoje društvene prostore ptujska »Svoboda« in za njo njena naslednica »Vzajemnost«. Ptujski dijaki in napredno usmerjeni mladinci smo se tukaj pogosto srečavali na raznih sestankih, diskusijah in tudi zabavnih prireditvah s kmetom Lackom. Tu je bilo torej pred vojno eno izmed žarišč, kjer so se kovali bodoči borci za svobodo.

Prav v bližini nekdanjih prostorov »Svobode« oziroma po njeni policijski razpustitvi na novoustanovljene »Vzajemnosti« je bil nato Lacko zverinski mučen in poniževan od tujerodnih zavojevalcev. Zato so ta tla vsakomur, ki je pred vojno ali pa med vojno sodeloval z Lackom, sveta. Kadar koli me pot zanese v Ptuj in kadar koli grem mimo tega prostora, pa naj bo še v tako živahnem in važnem razgovoru, se mi oči vedno ustavijo na tem prostoru, misli pa se povrne nazaj v obdobje, ko smo šele v mislih snovali načrte za nove lepše dni svobode, ki jih sedaj prav po zaslugi Lacka in njemu podobnih borcev tudi dejansko uživamo.

Ne samo, da je to prostor, kjer je Lacko nešteto krat govoril zbranim delavcem, kmetom in napredni mladini, kjer je njegova uporna beseda vžigala uporne misli, ki so zorele do končnega oboroženega upora in zmage. Ta prostor in prav ta prostor nas bo vedno spominjal tudi na Lacka — oboroženega borca in narodnega heroja, ki kljub zverinskemu mučenju ni klonil in se ni ponižal pred okupatorjem, temveč je z uporno doslednostjo borca, komunistična in člana CK žrtvoval vse, tudi svoje življenje ter s tem ustvaril vsem sodobnikom in poznim potomcem svetel, legendarni lik neuklonljivega borca, katerega nesmrtna slava in legendarnost bosta nenehno naraščala.

Smatram, da bi prav tukaj v bližini moral biti majhen muzej naše narodnoosvobodilne borbe in pa priprav na to borbo iz obdobja predvojne »Svobode« oziroma »Vzajemnosti«. Ptuj obišče namreč vsaj mimogrede precej tujcev. Le manjši del teh se odloči in obišče tudi naš muzej v starem samostanu in na gradu. Če bi pa bil na prostoru stare vojašnice ali v kakšni bližnji stavbi majhen muzejček te najsvetlejši dobe naše narodne zgodovine, bi ne bilo tujca, ki bi ne stopil v njega, ki bi si ga vsaj mimogrede ne ogledal. V njem bi začutil veličino te naše borbe. V njem

bi se mu vzbudilo zanimanje in želja po obisku in ogledu vseh ptujskih znamenitosti.

Ce ima Ljubljana, kjub stanovanjski stiski, »Prešernovo sobo«. Cankarjevo in še nešteto drugih, potem ima lahko tudi Ptuj na svojem najbolj prometnem križišču in središču majhen »Lackov muzejček« s fotografijami in drugimi spomini na obdobje Lackovega aktivnega naprednega udejstvovanja v

Ptaju in okolici. Tu bi se lahko prodajala razna literatura Zveze borcev, razglednice, spominki itd. Tu bi se lahko dajale tudi turistične in druge informacije. Možnosti je nešteto, le izpeljati jih je treba.

Vsekakor pa spada Lackov spomenik tja, na tisti prostor, kjer ga v svetlih spominih še danes vidimo in čutimo vsi, ki smo kdaj koli delali z njim.

Sgl

Kmečka mladina išče novo vsebino svojega udejstvovanja

Sredi tega meseca je bil v Murski Soboti okrajni praznik kmečke mladine. Najboljši kosci in grabljice so se pomerili v košnji in grabljanju. Po svečani povorki, v kateri so bili tudi okrašeni kmetijski stroji in traktorji, so priredili tudi lep kulturni program. Nastopili so pevski zbori iz Beltince, Turnišča, Bogojne, Salamence in Trnja, folklorna skupina iz Beltince itd.

S podobnim prireditvami je nekdanja Zveza kmečkih fantov in deklet pred četrto stoletja začela prebujati in združevati vaško mladino v naprednih vrstah. Danes, na današnji razvojni stopnji kmetijske proizvodnje in naše vasi, pač ne moremo smatrati tekmovalne v košnji in grabljanju kot dokončno obliko in vsebino kmečkih mladinskih manifestacij. To nam lahko služi le kot izhodišče na poti iskanja sodobne vsebine udejstvovanja vaške mladine.

Sodobna preča vprašanja kmetijske proizvodnje postavljajo pred vse napredne kmetovalce in tudi pred sodobno vaško mladino nove, konkretnije naloge. Na vasi je nujno potreben hitrejši razvoj zastale kmetijske proizvodnje. To pa bo uspešno le, če bo dobila mladina na vasi več solidne kmetijsko-gospodarske izobrazbe. Zahteva po takojšnji uvedbi kmetijskega pouka v vaške osnovne šole in na učiteljskih, kakor tudi zahteva po čimprejšnji splošni obveznosti kmetijsko-gospodarskih šol za vso kmečko mladino je neodločljiva.

Vaška mladina lahko s krožki mladih kmetovalcev tudi sama neposredno doprinese k konkretnemu gospodarskemu prosvet-

ljevanju vaške mladine. Kmetijski strokovnjaki, ljudska tehnika in kmetijska zadruga bodo pri tem brez dvoma nudili vso potrebno pomoč.

Vzorne parcele za preizkušanje kmetijskega semena, umetnišnih gnojil in zaščitnih sredstev, vzorni mladinski sadovnjaki in vinogradi, preizkušanje najpravičnejšega krmljenja domače živine ob sočasni kontroli nesnosti kokoši in dviga mlečnosti krav, uvažanje raznih tehničnih novosti v kmetijstvo in gospodinjstvo, to so le nekatere naloge, s katerimi se lahko prav uspešno bavijo mladi živinorejci in tehniki v svojem krožku na vasi.

Mladinska organizacija na vasi ima danes velike možnosti, da si poišče take oblike in načine udejstvovanja, ki bodo trajno vzbujale pozornost in zanimanje kmečke mladine za sodobna kmetijsko-proizvodna in druga vprašanja naše vasi. Tudi letne okrajne prireditve kmečke mladine lahko dobijo tako novo, poglobljeno in kar je glavno, sodobno vsebino v tekmovalnem obvladovanju kmetijske tehnike, v razstavljanju plodov iz mladinskih vzornih in poizkusnih parcel, v ocenjevanju živine, ki so jo kmečki fantje in dekleta sami redili, negovali in kontrolirali njeno proizvodnost.

Tudi več potovanj je potrebno kmečki mladini, da se seznanijo z načinom kmetijskega dela drugod, da si razširijo svoje obzorje in da prenese izkušnje drugih v svojo domačo vas. S tem pa se niso izčrpale vse možnosti. Teh je še nešteto. Tukaj smo našli le nekatere.

Šestmesečni tečaj za zdravnike

V Zagrebu bo začel 15. oktobra t. l., šestmesečni tečaj za izpopolnjevanje zdravnikov, ki bodo po končanem tečaju prevzeli vodstvo v zdravstvenih domovih. Kolikor bodo posamezni zdravniki pokazali posebno zanimanje in interes pri delu, se bo lahko tečaj podaljšal še za 6 mesecev.

Zaželeno je, da bi se čim več zdravnikov udeležilo tega tečaja.

Prijave oziroma predlogi za tečaj bodo predloženi kadrovskemu odseku Sveta za zdravstvo in socialno politiko LRS v Ljubljani do 1. julija t. l.

Sgl

mogoče najvažnejše. Samo delo pa bo stalno rodilo in nakazovalo nove možnosti udejstvovanja vaške mladine v smeri pospeševanja kmetijske proizvodnje in preobrazbe naše vasi.

-Sgl

Kmetijski opravlki koncem junija

Živina

Živino je najbolje pasti na pregrajenih pašnikih. Na nepregrajenih pašnikih skače živina sem in tja in pomandira precej trave. Vsakih 10 dni je potrebno živino pustiti na drug predel pašnika. Ob zadostni vlazi in rodovitnosti zemlje zraste trava dnevno do 2 cm. Za živino je najboljša 10 dni stara, 20 cm visoka trava. Stroške za ograje hitro povrne mleko in prirastek živine. Po premetitvi živine na drug predel pašnika je treba prejšnjega očistiti, pokositi ostanke plevelnih rastlin in pustiti, da na tem predelu trava zopet zraste.

Vso živino je najbolje napajati na prostem. Mladina naj skače ves dan po ograjenem travnišču, ki ima dovolj sence. Prostost in gibanje na soncu in v svežem zraku je za živino toliko vredno kot polovica krme. Po paši na deteljščih je škodljivo napajati živino, ker jo napne. Če že pride do tovrstne nesreče, se je treba zagnati. Če ni druge pomoči, je treba pač tako ukreniti, da ni škode. Žival se postavi s prednjim telesom v hrib. Slamato kito je treba namazati s kolomazom.

En konec kite se priveže za en rog, kita se nato raztegne skozi gobec živali do drugega roga, kjer je treba tudi drugi konec privezati. Žival bo izgubila plin iz vampa. Zadnja pomoč je pač v prepuščenju vampa s trokarjem, da se izplaha sapa. Za to delo je potreben pripomoček in nekaj znanja. Vsaka vas bi morala imeti vsaj dva možakarja s tovrstnimi izkušnjami.

Hleve je treba razhladiti, preprečiti prepih, odpraviti muhe in obade ter uši. Za to so nam na razpolago DDT-pripravki ali olje. Živino je treba v hlevu krmiti redno in zmerno. Razmetavanje s krmo poletj ima za živino pozimi hude posledice — stradanje. Varovati se je treba okuženja krav z zakotnikom. Javlove krave in telice je treba dati na pregled. Veterinar bo svetoval, ali so za razvlečenje ali za zakol. Pri nakupu živine je važno veterinarsko potrdilo o zdravju živine (jalovost, tbc). Kdor verjame neresnim besedam mešetarjev si pač mora priznati, da še nima gospodarskih izkušenj, sicer ne bi podpiral njihovih koristi.

Molzenje krav je v vročih mesecih resno delo. Ostanke mleka kvarijo vime. Zadnje mleko pri molži je najbolj mastno. Lepo ravnanje z živino, zlasti med molžo, je predpogoj za vsakogar, ki hoče imeti uspeh z živino.

Sadovnjak

V sadovnjaku je dovolj dela. Potrebno bo škropiti proti kaparju, proti črvičnosti in krastavosti plodov. Potrebna sta 2 % žveplenoapnena brozga, 40 kg arsenata ali pol % nosperita ob dodatku DDT pripravka. Na mladih drevesih je potrebno odstraniti listne uši, na vejah in stebelcu pa krvave uši (grinte). Listne uši so na mladih poganjkih in listih, krvava uš (belkasta volna) pa na vseh ranah drevesčeka.

Listne uši je težje zatirati, ker so mastne in se jih škropivo slabo prime. Škropimo s tobačnim izvlečkom (1 kg) in z mazavim milom (1 in pol kg) na 100

in je menda vzbudila vsakega k marljivejšemu učenju. Učenka VI. razreda Lesjak Kristina je med izvajanjem vloge izrekla: »Želja tovariša Tita, naših staršev in vzgojiteljev je, da bi mi mnogo mnogo znali!«

Po obsežnem sporedu so se odrasli kakor tudi otroci vračali veseli in vedrih obrazov na svoje domove. Zal je lahko vsem, ki so ta čas porabili drugace.

Skoda, da nismo videli med navzočimi predstavnikov občine in množičnih organizacij, ki so prav gotovo zainteresirani za vprašanje, kako se izobražuje in kake uspehe dosega naša mladina. Znano nam je namreč, da je drugod slična povezava med občino in organizacijami ter šolo in upamo, da bo sčasoma tako tudi pri nas.

Učitelstvu naše šole želimo ob hvalečnosti za lanske leto prizadevanje z našimi otroci prijetne počitnice in v jeseni na veselo svidenje zopet med našimi otroci. Mf.

FRANCE NOVAK

litrov vode, z mušjim lesom ali drugim dotikalnim sredstvom (DDT).

Krvalo uš zatiramo z mazanjem sivih volnenih mest na ranah drevesa z 12 % emulzijo drevesnih karbolinjev, s preparatom E 605 ali enostavno namažemo s kolomazom posameznega mesta. Listna in krvava uš povzročita občutno škodo in sčasoma drevo popolnoma uničita.

Pri mladih drevesih je treba sedaj poretati poganjke, ki jih ne rabimo VTse poganjke, ki rastejo v notranjost drevesne krone, odrežemo za drugim listom, ki bo rano zacelil in bo tu nastalo rodno mesto.

Suha drevesa morajo iz sadovnjaka. Pozno sajena drevesa je treba zalivati v sušnih dneh. Treba jih je še privezati h kolu, da jih veter ne bo pripogibal in poškodoval.

Vsi kmetovalci bodo kaj lahko reševali svoja gospodarska vprašanja, če bodo zasledovali navodila, pobude in nasvete kmetijskih strokovnjakov OLO Ptuj.

Nesreča ne počiva

Anton Serdinšek iz Apač 137 je padel z voza in si poškodoval levo v zapestju. Jožetu Dolišku iz Ptuja, Selska 9, je cirkularna poškodovala roko. Vidu Primožiču iz Markove 72 je pri delu stisnilo prste na roki. Franca Pisanca iz Male vasi 5 je poškodoval po glavi in nogi tram, ki je padel nanj. Ivanu Trafeli iz Strmca 16 je stroj poškodoval roko. Angela Janžekovič iz Markove 24 je padla z voza in si poškodovala roko. Lucija Erbus iz Podlož 42 je padla z voza in si zlomila nogo. Nada Zmazek (1953) iz Gajžove pri Križevcih je padla s postelje in si zlomila roko. Branko Semenčič iz Ptuja, Ljutomerska 5, si je pri padcu poškodoval roko. Ludvik Selinšek iz Starš 35 je padel z voza s senom, ki se je na cesti prevrnil in si pri tem poškodoval roko.

take, so morali vse dobro pospraviti in tudi sebe z raznimi kemikalijami dobro očistiti.

Sledila je druga akcija, nič manj nevarna od prve, to je prenašanje in raztresanje letakov. Na določenih mestih so jih čakali komunisti in simpatizerji. Po vsem mestu in bližnji okolici so raztresali letake hkrati. Točno so se dogovorili, do katere ure se smejo raztresati letaki. Letake so največ podtikali pod vrata, za polknice, za plotove pri hišah. Po cestah so jih razmetali raje manj, ker so jih žandarji in policaji kmalu pobrali.

Ob koncu akcije so si mladinci radi privoščili to-le šalo: Ko so bili letaki že povsod raztreseni, so enega podtaknili na žandarmeriji ali policiji kot vzorček. Žandarji in policaji so bili večkrat nejevoljni na vse skupaj, tudi nase, ker so morali marsikatero noč prečuti s križarjenjem po mestu... S pobiranjem letakov navadno niso imeli dosti uspeha, ker so jih običajno našli ob 700 le kakšnih 20.

Tako so mladi ptujski komunisti v stari Jugoslaviji častno odigrali svojo vlogo.

Ilec Rudi

Ob košnji pri Središču

Po krajši poti do desk

Franc Godec iz Dragonje vasi št. 21 si je hotel na svoj način prikrajšati pot do rezanega lesa, ki pa mu ni uspela. Sam si je izdelal žig za zaznamovanje lesa, les zaznamoval in ga peljal (16. 4.) na žago na Hajdino, kar pa mu ni koristilo, ker je kontrola ugotovila, da žig ni pravičen. V soboto, 26. t. m., bo v zvezi s tem razprava pred ptujskim sodiščem.

Štajerska v borbi

Kako so tiskali v Ptaju komunistične letake v stari Jugoslaviji

V stari Jugoslaviji so natisnili v Ptaju celo vrsto komunističnih letakov. Tako kot je danes »Ptujski tednik« glasilo Socialistične zveze delovnih ljudi, tako so ti letaki tedaj pomenili v bolj preprosti in neurejeni obliki glasilo ptujskih delovnih ljudi, ki so se vztrajno in odločno borili za napredno stvar. Ti letaki so izhajali ob važnejših dogodkih. Pojavili so se takrat, kadar je ptujsko gospoda zoževala delavcem ekonomske in politične pravice, kadar se je na raznih zborovanjih in občnih zborih široko ustila o velikem patriotizmu, kadar so začeli dvigati grebene ptujski hitlerjanci. Ti letaki so izhajali tudi ob delavskih praznikih (1. maj, dan Okolice), ob važnejših dogod-

kih in obletnicah delavskega gibanja. Z borbena besedo so dvigali zavest delovnih ljudi. Običajno so izhajali v imenu partijske ali skofjevske organizacije v Ptaju. Včasih pa so izšli v imenu Zveze delovnega ljudstva in so bili pollegalni. Dosti letakov in brošur pa je prišlo v Ptuj od višjih partijskih in skofjevskih forumov. Obiskovalci ptujkega muzeja imajo priložnost, da si približe ogledajo nekaj teh letakov.

Zanimivo je, kako so se ti letaki tiskali in kdo jih je tiskal. Tokrat naj prikažem eno od tiskovnih skupin, ki je bila zelo aktivna v zadnjih petih letih stare Jugoslavije. V tej skupini so bili zelo revolucionarni mladinci: Zvonko Sagadin, Mitja Vošnjak, Franc Glavnik, Franc

Jeza, Tone Rems in drugi. Po navodilih mestnega komiteja KP in po lastni iniciativi so izvedli številne uspešne akcije. Na akcijo so se dobro pripravili. Do podrobnosti so si razdelili naloge in izbrali odgovorne za posamezne naloge. Tako so postavili enega odgovornega za sestavo letaka, drugega za zbiranje tehničnih sredstev za tisk, tretjega za organizacijo tiskanja, četrtega za organizacijo pri razpečevanju letakov itd. Vsi so bili zadolženi, da pomagajo odgovornemu mladincu za določeno nalogo. Kaj radi so se zbrali v parku na kakšni klopi. V parku je bilo zmeraj dosti razborite mladine. Tudi sestavljalci letaka so živahno diskuterjali, vendar ne tako glasno, da bi mogli mimoideči dojeti vsebino. Vsak je imel listek in vanj nekaj zapisoval. Končno se je vsebina izkristalizirala in besedilo prečistilo. Glavni sestavljalci so dokončno izdelali osnutek letaka. Ostali sestavljalci so svoje koncepte uničili.

Posebno odgovorno delo je imel Glavnikov Franček, ki je tedaj stanoval v muzejskih prostorih. Franček je previdno navlekel razna tehnična sredstva.

Nekje je iztaknil star pisalni stroj, verjetno najstarejšega tipa, na katerega že zdavnaj nihče več ni pisal. Za tisk ilegalnih letakov pa je bil ta stroj najprimernejši. Policija je namreč imela od vseh pisalnih strojev v Ptaju, za katere so pač vedeli, odtiske. Tako ji ni nikoli uspelo, da bi po odtiskih ugotovila, kdo je lastnik pisalnega stroja, na katerega so stiskane matrice. Franček je moral previdno nabavljati tudi ostale predmete. Matrice, papir za letake, barvo za tisk in še razne drobnarije je moral kupiti le tisti komunist ali simpatizer, ki je bil v službi v kakšni pisarni, kjer tudi uporabljajo matrice.

Tiskarna je bila v muzejskih prostorih odlično prikrita. Tiskarske reči so bile spravljene na raznih skrivnih mestih v vitrinah, za policami in pod njimi, kjer se ni nikoli odpiralo, tudi ne pri čiščenju. Včasih so pripravili posebne votline za skrivališče. Če so Glavnikovega Frančka dobili v muzejskih prostorih, je bilo to popolnoma razumljivo, saj so bili njegovi domači delno zadolženi, da urejajo in čistijo muzejske prosto-

re. Franček je imel dostop do muzejskih ključev. Včasih je kakšnim izletnikom celo sam razkazal muzej.

Nerodno pa bi bilo, če bi kdo v muzeju dobil koga od ostalih skofjevcev, zlasti v neprimeren času kot je ponoči. Naši pogumni mladinci so bili pripravljeni tudi na takšno iznenađenje. V ta namen so postavili stražarje in si pripravili zasilen izhod za vsak primer. V zgradbi muzeja so stanovale številne delavske družine, le malo je bilo drugih in takšnih, ki so bile sovražno nastrojene do napredne mladine. Pred muzejem je bilo tudi igrišče, kjer se je zbiralo mnogo najrazličnejše mladine. Tako so se lahko mladinci-tiskarji večkrat neopaženo zgubili v muzejske prostore.

Navadno so se zbrali v mali muzejski kleti, kjer je bila razstavljena narodna noša iz raznih razdobj. Ker so hoteli natisniti letake v čim krajšem času, jih je več delalo pri tisku. Sčasoma so postali tako spretni tiskarji, da jim je šlo tiskanje zelo hitro od rok. Tako so zmogli v eni uri natisniti do 700 letakov. Ko so natisnili le-

Učitelji in učenci breške šole so veselili letošnjega uspeha

V breški šoli in na njenem dvorišču je bilo v nedeljo, dne 20. t. m., zadnjič v tem šolskem letu izredno živahno. Dopoldne so prihajali v šolo na ogled razstave šolskih izdelkov otrok starši in otroci in so si do podrobnosti in z velikim zanimanjem ogledovali vse, kar so v minulem šolskem letu napravili ob prizadevanju učiteljskega zbora te šole ter upraviteljice tov. Vide Vičarjeve.

Kdor si je ogledal razstavo in akademijo, je res lahko ponosen na uspeh otrok te šole ter hvaležen učiteljskemu kolektivu za celoletno prizadevanje, da bi dala osnovna šola otrokom res bogato in temeljito osnovo, na kateri bodo gradili potem vse življenje.

K popoldnevni akademiji se je tudi zbralo na prostorno šolsko dvorišče polno otrok in odraslih. Program breške tradi-

cionalne šolske prireditve za zaključek šolskega leta je bil zelo pester, saj so želeli otroci vseh razredov pokazati, kaj vse znajo, zato je tudi privabil veliko gledalcev.

Prav pristrčno je bilo slovo od tov. Alfonza Mazlu, ki odide po 27 letih uspešnega učenja na breški šoli v pokoj, pa tudi slovo učencev te šole, ki so izpolnili svojo šolsko obveznost. V imenu učiteljskega kolektiva te šole in otrok in staršev ter šolske uprave se je tov. Alfonzu Mazlu zahvalila za vse prizadevanje pri vzgajanju našega mladega rodu tov. Vida Vičar in mu je v imenu vseh navzočih izročila darilo ter mu želela, da bi dolgo let užival zdrav in zadovoljen zaslužen pokoj. V imenu učencev, ki zapuščajo breško šolo, pa se je poslovil učenec IV. a razreda Florjančič F. s sledečimi besedami:

»Dragi tovariši učitelji in tovariši učenci!

V imenu vseh učencev, ki zapuščamo danes breško šolo, se zahvaljujem vsemu učiteljskemu kolektivu te šole za ves trud in požrtvovalnost za našo izobrazbo. Posebno se zahvaljujem upraviteljici šole tov. Vičarjevi, ki je s svojim neumornim in vestnim delom skrbela za red, točnost in pravičen pouk na šoli. Spodbujala nas

je k učenju in nas ob vsaki priložnosti opozarjala, naj se učimo, da bomo pridni učenci in da bomo za zgled breški šoli.

Hvaležni smo vam vsem za vse dobre nauke, ki jih odnašamo v življenje iz te šole, in ti nauki nam bodo dragocena podlaga na naši življenjski poti. Obizubljamo, da bomo po vaših naukih živeli in se učili dalje, kar vam bodi v priznanje in zahvalo za vaše delo.

Kateri učenec bo hodil po poti, ki mu jo je nakazala naša šola, in po naukih našega učiteljskega kolektiva, bo zanesljivo pošten in koristen član naše družbene skupnosti v socialistični domovini.

Naj žive naše socialistične učiteljice in učitelji! Naj živi in zmaga v borbi za napredek ljudstvo naše lepe socialistične domovine Jugoslavije! Zdravo!

Buren aplavz ob prvem in drugem slovesu je bil dokaz, da sta bila oba pristrčna in izrečena v imenu vseh navzočih.

Težko je opisati veselje otrok, ki so prejeli knjižne in druge nagrade v znak priznanja za doseženi učni uspeh in za redno obiskovanje šole.

Akademiji je sledila še pogostitev otrok in šele pozno popoldne je okrog šole utihnilo, ker so se otroci razšli.

MESTNI RDEČI KRIŽ PTUJ PRIREDI V NEDELJO, DNE 4. JULIJA 1954

CVETLIČNI DAN

Spored prireditve:

Dopoldne:

Prodaja cvetlic po mestnih ulicah. Od 10.30 do 11.30 koncert godbe na pihala DPD »SVOBODE« Ptuj v mestnem parku.

Popoldne:

Ob 14. uri pričetek družabnega popoldneva z bogatim

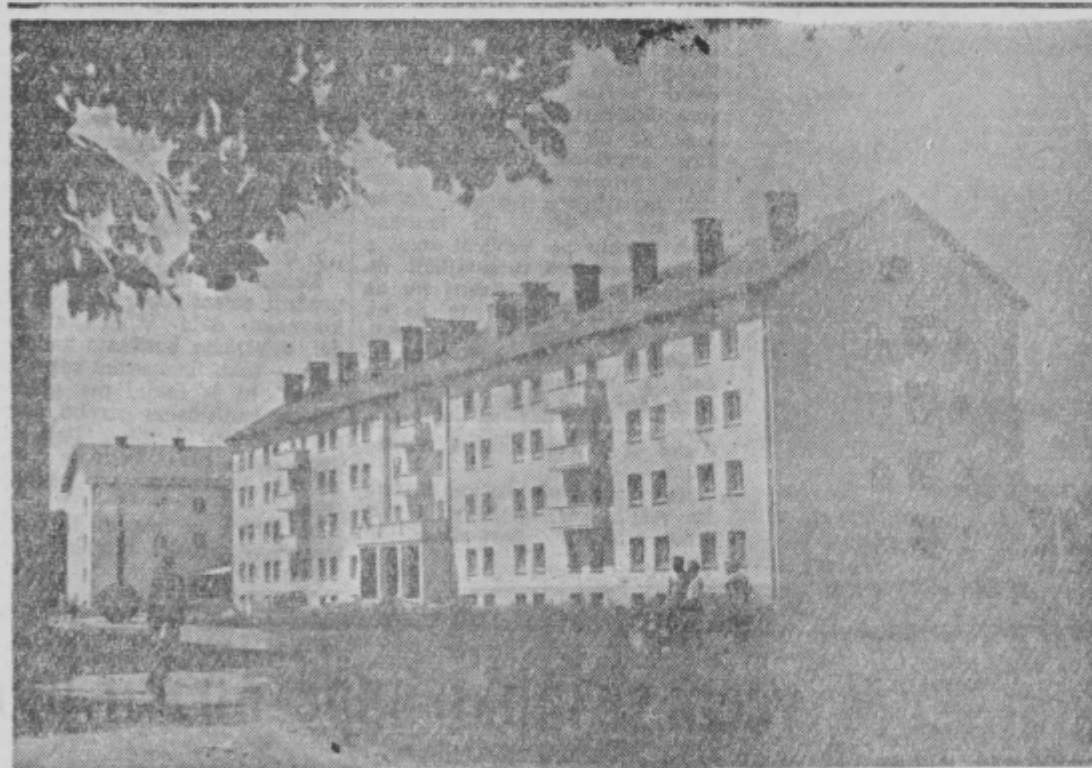
SREČOLOVOM

v Gasilskem domu. Med 1000 praktičnimi dobitki je tudi novo moško kolo v vrednosti 30.000 din.

Vse organizacije in društva prosimo, da ta dan ne prirejajo svojih prireditev in izletov, temveč da podprejo s svojo udeležbo na naši prireditvi dobrodelne akcije Rdečega križa.

V primeru slabega vremena se prireditve vrši naslednjo lepo nedeljo. Vsi vljudno vabljeni!

Mestni odbor Rdečega križa Ptuj

Samski dom v Kidričevem

Iz Brega pri Puj

S 1. julijem 1954 bo začel z delom otroški vrtec, za katerega je že dosti prijav. Starši bodo plačali za vsakega otroka le 150 din mesečno. Otroci bodo ves dan pod dobrim vodstvom in nadzorstvom. Dnevni red vrtca je tako pripravljen, da bodo imeli otroci dovolj razvedrila, zaposlitve in tudi počitka. Hranili se bodo doma in tudi prenočevali.

Zbiranje prijav za Zbor štajerskih brigad na Ostrožnem je v polnem teku. Od 400 volivcev se jih je do srede prijavilo 145. Kaže, da se bo s tega terena udeležilo nad polovico volivcev.

Prostor med nasadom vrb in dvoriščem gostilne Breg, Mlinsko cesto ter Studenčnico bo urejen v breški park. Obrežje Studenčnice bo pripravno za kopanje in vožnje s sandolini in čolni. Tukaj se bodo lahko zbirali otroci in odrasli iz mesta. Največ gostov pa bo gotovo ob nedeljah in praznikih, ko vsakdo rad odide z otroci v prijetno naravo. Na tem prostoru bodo lahko poletne prireditve.

Na zadnji seji odbora Socialistične zveze je bila med drugim razprava tudi o strugi Studenčnice. Take vode, ki bi bila tako čista in ki ne bi v naših krajih pozim; zamrznila, menda ni nikjer v severovzhodnem delu Slovenije, zato pa je nepravilno zanemariti strugo tega potoka. Odbor si prizadeva, da bi v sodelovanju z Ribiškim društvom uredil to vprašanje, kar bi mnogo pripomoglo k lepšanju tega dela Ptuja.

Kaj počenjate tukaj? vpraša milčnik starejšega možakarja, ki sedi ob dveh poncih na pločniku pred hišnimi vrati.

Ključ od vežnih ... hik ... vrat sem pozabil hik, pa sedaj čakam, hik, sina, da se vrne iz gostilne in da mi, hik, odklene vrata...

Opekarna Jancževci

Za ureditev naših gostišč

V naša gostišča prihaja iz leta v leto več gostov, domačih in tujih. Pri tem niso mišljena le gostišča v naših letovskih krajih, to je hoteli, temveč tudi restavracije, kavarnе, gostilne, prenočišča, bari, bifeji, slaščičarne in drugi obrati, ki sprejemajo in strežejo gostom. Z ozirom na čimdalje večje število gostov in splošen razvoj turizma v naših krajih pa ne bo odveč spregovoriti nekaj besedi o ureditvi naših gostišč.

Pri nas zelo mnogokrat tožimo nad premajhno zmogljivostjo naših gostišč, češ da imamo premalo hotelov, restavracij, prenočišč itd. Vse to je sicer res, res pa je tudi to, da niti ti obrati največkrat niso urejeni tako, da bi ustrezali vsaj osnovnim zahtevam sodobnega turizma in higienskimi predpisom. Pri tem ne gre za to, da bi primerjali naša gostišča z gostišči naprednih turističnih držav, kot so na primer Švica, Avstrija in druge. V naši državi turizem niti nima tolikšne tradicije niti še ne do naša toliko finančnih sredstev, da bi mogli gostišča urediti po vzorcu tujih luksuzno opremljenih gostišč. Vendar pa moramo — če hočemo razviti naš turizem do tolikšne mere, kot nam to naravni pogoji dopuščajo in omogočajo — urediti gostišča tako, da bodo kljub svoji skromnosti lahko sprejela vsakega domačega in tujega gosta.

Ze v začetku letošnjega leta je Zvezni izvršni svet izdal okvirno uredbo o gostinskih podjetjih in gostiščih, v kateri pooblašča republiške izvršne svete, da izdajo podrobnejše predpise o ureditvi gostišč in podobno.

Na osnovi te uredbe pripravljajo zdaj izvršni svet LRS odlok o izgradnji, ureditvi in opremljenosti gostinskih podjetij in gostišč, ki bo veljal za vse že obstoječe gostinske obrate, kakor tudi za novoustanovljene.

Prvi člen tega osnutka odloka pravi: »Dovoljenje za ustanovitev gostinskega podjetja odzroma gostišča po 16. oziroma 18. členu zvezne uredbe o gostinskih podjetjih in gostiščih se lahko izda samo, če zgradbo, prostori, naprave in oprema ustrezajo predpisom te uredbe.« Zatem so v odloku podrobneje naštet pogoji, katere mora vsak gostinski obrat izpolniti, da bo lahko ustanovljen odnosno registriran.

Svojem gospodarju so delali tlako tako rekoč od jutra do večera. Včasih so dobili od fevdalca tudi kmetije, ki pa so bile zelo majhne; večjih zaradi ogromne tlake niti obdelati ne bi mogli. Poleg hlapcev in dekel pa so poznali tedaj tudi odvisne kmete, ki so služili gospodarju predvsem s tlako, zato so se imenovali tlačani. Poleg obveznosti gospodarju so morali kmetje dajati poseben delež pridelkov tudi cerkvi; običajno je znašal deseti del in se je zato imenoval desetina. Položaj kmeta-tlačana se je na koncu 15. stoletja in v začetku 16. stoletja zelo poslabšal spricho novih gospodarskih sprememb. Vedno bolj ga je izžemala cerkev in zemljiška gospoda, ki je večala desetino in tlako ter skušala iz kmeta iztisniti zadnje, kar je imel. Kmetje so se zadolževali, nazadnje pa so se zaradi neznosnega življenja začeli upirati pod geslom: »Le vkup, le vkup, uboga gmajna — za staro pravdo!« Kmečke lokalne upore poznamo tudi v današnjem ptujskem okraju in to na fevdih cerkvenih in posvetnih gospodov. Lokalni upori so bili na posestvih ptujskih minoritov in dominikancev v Halozah, nemškega viteškega reda pri Veliki Nedelji in drugod.

Zahteve, ki so postavljene v osnutku odloka so sicer precej strožje od obstoječega stanja v naših gostiščih, vendar pa še vedno ne take, da bi lahko govorili o moderni opremi; gostinski obratovi pri nas. To bi tudi ne bilo mogoče, kajti če bi hoteli vzeti resne stroge kriterije, potem bi morali velik del naših gostišč zapreti ali pa imeti na razpolago velika finančna sredstva, da bi jih uredili. Tako pa ubira odlok iz nekog srednjega pota, ki bo pripeljal do primerne ureditve naših gostišč, pri čemer pa bodo nekatera seveda tudi odpadla.

B. K.

PRAVOČASNO PRIJET

»KOLESAR«

Josip Perčič iz Lapsine štev. 32, okraj Čakovce, je 4. maja t. l., izpred trgovine KZ v Središču Štefaniji Kloubarju ukradel žensko kolo, vredno 20.000 din in se z njim naglo odpeljal proti Čakovcu. Perčič se je za to tatvino hitro skesal, ker ga je mož Kloubarjeve dohitel, mu vzel kolo, njega pa predal organom LM.

V soboto, 26. junija t. l., ob 8. uri, se bo Josip Perčič zagovarjal pred ptujskim sodiščem.

Prodajal je žganje in zraven kradel

Martin Gačar iz Jamna, občina Trakošan, je letos maja in junija prodajal po Staršah, Rošnjih in Lok, ter drugih vaseh v ptujskem okraju žganje, obenem pa izrabljaj zaposlenost in oddaljenost raznih vaščanov zdoma ter kradel iz stanovanj denar. Tako je ukradel družini Tomše iz Starš več tisočakov ter družini Kokoč iz Rošnje, kjer ljudi ni bilo doma. Odšel je v stanovanja in stikal za denarjem, dokler ga ni našel in odnesel.

Martin Gačar se bo zaradi tega početja zagovarjal 26. junija t. l. pred ptujskim kazenskim senatom.

OBVESTILO

Vpisovanje v otroški vrtec v Ptuj in v vrtec v ptujskem okraju bo 1. septembra t. l. in sicer za otroke od 3. do 7. leta.

Med letom ne bo sprejemanja otrok v otroški vrtec v Ptuj, razen v najnujnejših primerih.

Uprava otroškega vrtca Ptuj

Iz zgodovine ptujkega okraja

Prof. Jože Maučec:

(Nadaljevanje)

(tu) v srednjem veku

Panonija — središče političnih gibanj slovenske zemlje v 9. stoletju

O notranjem življenju srednjeveškega Ptuja nam nudi po-eno sliko ptujsko mestno pravo iz leta 1376. Iz tega statuta je razvidno, da so bili v tem času ptujski meščani večinoma obrtniki in trgovci; uradništva razen mestnega sodnika in pisarja niso poznali. Čeprav so salzburški nadškofje naseljevali v Ptuj Nemce, se vendar imenujejo tudi imena slovenskih meščanov.

Ptujsko mestno pravo so dali napisati salzburški nadškofje. V prvih petih členih uvoda je določen pravni položaj mesta Ptuja nasproti ptujskemu gospodarju. Ptujski gospodje morajo varovati grad in mesto, zvesto čuvati nadškofa, ko pride v Ptuj in njegove ljudi. Dalje morajo na zahtevo napraviti nadškofu prostor na gradu in kašče ravnotam. Zato pa ptujski gospodje lahko stanujejo na gradu, smejo jmeti služinčad v 12 dvorih in pobirati mitnino

po starem običaju. Od ptujskih meščanov pa ne smejo pobirati nikake mitnine.

Važnim določbam o pravicah salzburških nadškofov sledi vrsta privilegijev, ki se tičejo trgovine in raznih obrti. Te so se smele izvajati le v mestu. Meščani sosednjih mest uživajo iste trgovske pravice kot Ptujčani v tistih krajih. Meščani Slovenske Bistrice so smeli na ptujski tržni dan prodajati suknjo, plašče in narezano usnje. Zato imajo tudi Ptujčani iste pravice v Bistrici na tržni dan in smejo tudi svoja vina izvažati skozi Slovensko Bistrico.

Skoro polovico ptujkega prava govori o pravicah in dolžnostih mestnega sodnika in svetovalec. Mestnega sodnika volijo člani mestnega sveta vsako leto. Sodnik zastopa mesto pred nadškofom in grajskim gospodarjem. Za sodniško službo so morali plačevati dvakrat na le-

to davek. Sodnik je moral kontrolirati trgovanje in tehtnico. Ob tržnih dneh so smele svoje potrebščine najprej kupovati meščanke, nato šele preprodajalke. Izvrševanje obrti in sploh poklica v mestu je bilo vezano na pridobitev meščanske pravice, za katero je bilo treba prisesti in plačati sodniku ter mestu 40 pfenigov.

Davek nadškofu (60 mark) in njegovemu namestniku vicedomu (12 mark) so meščani plačevali med Martinovim in božičem. Sodnik in mestni pisar sta bila davka oproščena. Sodnik je moral tudi skrbeti, da je bilo vedno dovolj kruha. Če so n. pr. peki pekli premajhne hlebe, je bila krušna zaloga zaplenjena in oddana za reveže v zavetisti. Poleg mestnega sodnika ima Ptuj tudi židovskega sodnika-kristjana, ki sodi Židom po njihovih zakonih. Zide, ki jih je bilo v Ptuj v tem času precej, so posojali denar, niso pa smeli posojati na cerkvene dragocenosti, na izdelano platno in nezvezano žito, ki je bilo še na polju.

Nato slede določbe o zunanji trgovini. Glede vina je bil na primer po Martinovem prepovedan vsak uvoz in izvoz. Kdor je to določbo prekršil, temu so vino izili po tleh ali pa izročili hiralcem, odnosno ga zaplenili

za salzburškega gospoda. Glede vinske trgovine je treba omeniti, da so škodoželjni štajerski fevdalci šttili v trgovini svoja mesta Maribor, Radgona in Slovensko Bistrico. Dolgo je bilo prepovedano izvažati ptujsko vina skozi Maribor ali Slov. Bistrico. Ta prepoved je bila velik udarec za Ptuj, saj so bili najboljši odjemalci Koroška in Salzburg; pot do teh pa je vodila prav skozi omenjena mesta. Leta 1342 so Ptujčani končno dosegli svoboden prevoz vina skozi Slovensko Bistrico po poti Slov. Bistrice—Konjice—Vitanje—Slov. Gradec—Dra-vograd.

Ptujski statut obravnava končno še določbe o imovinskem pravu, o družini, o varstvu, o svobodnihah v času letnega sejma in drugo.

Izven ptujkega mestnega obzidja pa je živel slovenski kmet-tlačan, kateri je moral fevdalcem obdelovati zemljo, dajati desetino, graditi zidane in dobro utrjene gradove na teže dostopnih krajih. Iz urbarjev vidimo, da so bile kmečke obveznosti zelo različne. Najslabše se je godilo tako imenovanim hlapcem in deklam. Obdelovali so morali fevdalca polja okoli dvora, skrbeti za živilo in opravljati vsa druga

dela. Svojem gospodarju so delali tlako tako rekoč od jutra do večera. Včasih so dobili od fevdalca tudi kmetije, ki pa so bile zelo majhne; večjih zaradi ogromne tlake niti obdelati ne bi mogli. Poleg hlapcev in dekel pa so poznali tedaj tudi odvisne kmete, ki so služili gospodarju predvsem s tlako, zato so se imenovali tlačani. Poleg obveznosti gospodarju so morali kmetje dajati poseben delež pridelkov tudi cerkvi; običajno je znašal deseti del in se je zato imenoval desetina.

Položaj kmeta-tlačana se je na koncu 15. stoletja in v začetku 16. stoletja zelo poslabšal spricho novih gospodarskih sprememb. Vedno bolj ga je izžemala cerkev in zemljiška gospoda, ki je večala desetino in tlako ter skušala iz kmeta iztisniti zadnje, kar je imel. Kmetje so se zadolževali, nazadnje pa so se zaradi neznosnega življenja začeli upirati pod geslom: »Le vkup, le vkup, uboga gmajna — za staro pravdo!« Kmečke lokalne upore poznamo tudi v današnjem ptujskem okraju in to na fevdih cerkvenih in posvetnih gospodov. Lokalni upori so bili na posestvih ptujskih minoritov in dominikancev v Halozah, nemškega viteškega reda pri Veliki Nedelji in drugod.

Ker je bilo po zmagi fevdalizma v naših krajih plemstvo nemško, a duhovščina latinska, drugih izobražencev pa ni bilo, se prava slovenska kultura ni mogla uspešno razvijati. Književna dela, ki so tedaj nastajala na naših tleh, so bila napisana enako kakor po vsej srednji Evropi v tistem času skoraj izključno v latinskem jeziku. Tuj kultura pa na slovenskega kmeta vsaj v začetku ni imela posebnega vpliva. Živel je svoje življenje: ljudski pesniki so peli še vedno pristne slovenske pesmi, katerih vsebina se je deloma ohranila prav do današnjih dni.

Slovenski kmet, njegovo socialno, versko in obkulturno življenje: ljudska pesem, bajke, pripovedke, običaji, slikarstvo, rezbarstvo, noše, predstavljajo pravo zgodovino Slovencev te dobe. Jedro te notranje zgodovine slovenskega ljudstva je tista ohranujoča sila, ki je oblikovala pešči Slovencev pod vlado tujcev jezik in z njim narodnost, tako da so se mogli v novem času ob delu in prebujanju zavesti svojih najboljših sinov razviti v narod, ki si je v politični svobodi razvil vse svoje sile in odločil pri vodstvu svoje usode.

SPORT

Nogometna tekma stoletja v Ptuj

Ljubitelji nogometa bodo imeli v nedeljo 27. junija edinstveno priložnost obiskati tekmo stoletja med veterani mesta Ptuj in Maribora. Moštvo, ki ima skupno težo 960 kg, že dalj časa trenira doma in na terenu. Duša napada srednji napadalec Janez Vobič (110 kg) je v svoji formi in upamo, da bo s svojo zaokroženo postavbo strah in trepet nasprotni obrambe ter vratarja. Njegova kondicija je izredna. V moštvo bo nastopala nekaj napadalnih igralcev s smrtonosnimi streli. Tovarš Kolšak ima zaradi izredne višine smrtonosen strel z glavo, ker pri udarcu izkoristi zamah cellega telesa. Stari, preizkušeni branilec Dušan Dostal odlično strelja z levo, desno in obema nogama naenkrat. Ni rojen vratar, ki bi zadržal strel tovariša Pika Tomaniča. Moštvo premore tudi igralce kot je Lajoš (če ne bo odpoklican v Švico na mesto poškodovanega Puskasja), Kristian, ki preseneča z izvedbo »škarij«, tovariša Kra-

vino iz bančnega moštva in druge.

Prireditelji tekme so uvideli, kakšna nevarnost obstaja za gledalce sprčo smrtonosnih strelov, zato so poskrbeli železno mrežo na mariborskem голу. Kljub temu je priporočljivo, da se gledalci umaknejo svojih 50 metrov od igrišča, ker se lahko pripeti, da bo kakšen igralec izgubil orientacijo in bo streljal v publiko.

Ob slavnostni otvoritvi bo igrala godba na pihala. Organiziran je prenos tekme v Švico, kjer vlada izredno zanimanje za ta veliki športni dogodek v Ptuj. Radio reporter bo Rudi Košir & Bodo.

Ljubitelji nogometa ne zamudite priložnosti v nedeljo, ko boste prvič v Ptuj videli nogomet velikega formata! Vstopnice bodo zmanjkale! Izredni športni dopisnik »Drave«

Aluminij : Drava 4:2 (0:1)

Ptuj, 20. junija. — Danes bi se morala odigrati preložena prvenstvena tekma Drava : Celje, ki pa so jo gostje predali 3:0 w.o. brez borbe. Zato je Drava organizirala prijateljsko tekmo z Aluminijem, katere čisti dobiček je namenjen poplavlencem. Rezultat tekme odgovarja tudi poteku, pač pa lahko pripomnimo, da Drava ni znala izkoristiti nekaj zrelih priložnosti za gol. Tekma je bila na splošno slaba in ležerna na obeh straneh. Sodnik Grabner je oškodoval Dravo.

Dobrosrčni sosed

Nekoč so se na sejmu sprijeli sosedje. Dva sta šla prej domov in sta na hribovski poti čakala tretjega s koloma, da bi ga pretepla.

Cakala sta in čakala, tretjega pa ni bilo od nikoder.

Končno pravi eden sočutno: »Ti, Boštjan, da se ni temu revčku spotoma kaj hudega pripetilo?«

Cene na ptujskem živilskem trgu

v sredo, dne 23. junija 1954 za liter, kilogram ali komad:
Cebula 40, česen 50, fižol 60, grah 40, grah luščeni 60, krompir 10, krompir (novi) 40, kole-raba 40, karfiola 50, peteršilj 40, pesa rdeča 40, por 30, kumare 80, korenček 40, redkvice 5, solata endivija 40, solata v glavah 40, špinata 40.
Maslo surovo 450, zaseka 250, Koruza 16, moka bela 50, proso 30, pšenica 35.
Kokoši 250—400, purani 500 do 800, piščanci 250—500, kozlički 500—700.
Crešnje 40—50.
Mleko 20, smetana 100—120, sir 50—70.
Gobe 100, gobe suhe 400, liščke 80.
Jajca 11.

Praktični nasveti

Za zatiranje zajedavcev na sadnem drevju lahko porabimo petrolejsko emulzijo, ki je prikladna za zatiranje listnih in krvavih uš, ter nekaterih drugih škodljivcev.

Navadno uporabljamo 2-procentno emulzijo, pripravljeno na sledeči način: 125 gramov kalijevega mila raztopimo v pol litra petroleja ter neprestano mešamo, da dobimo mlečno emulzijo. Nato dodamo še liter vroče vode in zopet dobro premešamo. To mešanico razredčimo z vodo toliko, da dobimo 100 litrov tekočine.

Tudi poleti je mogoče konservirati meso. Treba ga je najprej speči, nato pa ga vložiti v primerno posodo ter ga vsega zaliti neprodušno z maslo. To je že star in preizkušen način konzerviranja mesa v naših krajih.

Vrvi so izdatno močnejše in trpežnejše, če jih namakamo tri dni v raztopini galuna.

Cepilni vosek lahko napravimo sami iz pol kilograma čebelnega voska in 1 kg kalofonije in oboje na ognju raztopimo. Ko se popolnoma raztopi, vzamemo posodo z ognja in dodamo toliko špirta, kolikor je bilo

Usakašalci našim bealcem

Rahitičen otrok

Pred nedavnim sem videla debelušno, rdečelično punčko, staro okrog dveh let. Na prvi pogled, videla sem ji le obrazek z živahnimi očkami, bi ji ne prisodila tistega, kar sem potlej z obžalovanjem morala pritrditi drugim: bila je rahitična.

Ce sem se jaz začudila, potem si lahko predstavljate mater, ki kar ni hotela verjeti, da je to res. Da je rahitis bolezen šibabo razvitih, bledih, često zamenjarjenih otrok s topim izrazom, to je že slišala. Na njeni punčki je pa vse obratno. Zato je zelo nerada ubogala in jo prepustila zdravnikom.

Punčka je namreč pri vsem tem imela tako očitne znake te bolezni, da bi bila mati morala to že prej opaziti. Ona namreč opazuje otroka vsak dan — zdravnik pa ga vidi šele takrat, ko mu ga prinesejo. To je navadno zelo pozno, če ne prepozno, da bi ga popolnoma pozdravil.

Rahitis — angleška bolezen — je posledica motene presnove celotnega organizma. Osnovno dogajanje je motnja v poapnevanju kosti. Zaradi tega so kosti mehkejšje, se krivijo in nepravilna je rast celotnega telesa. Da je prizadeto tudi mišičje bomo videli kasneje.

Vsemu temu je vzrok pomanjkanje »apna«, ki daje kostem trdoto, in vitamina D oziroma sončnih žarkov, ki ga iz njegove predstopnje, ki je v človeški koži, ustvarjajo. »Apno« pomenita dve rudninski snovi, ki ju dobivamo s hrano.

Moj glavni namen je prikazati znake te bolezni, da ne bosta več glavno vodilo pri presoji rdečica ali bledica obraza, debelušnost ali slabost, kakor je to v navadi.

Znaki se pojavijo s strani živčevja, kosti in mišičevja, med katerimi je najbolj zgoden živčni: dojenček postane razdražljiv, pa malo in nemirno spi. Medtem ko se hrani, se zelo potli, bleedi in propada. V tej dobi je telo neodporno tudi proti drugim boleznim: pogosta so obolenja dihalnih poti — nagnjenost k driskam. Kmalu zatem opazimo zastoj v razvoju njegove duševnosti, otrok se zanima za okolico manj kot bi se sicer moral. Obenem je tudi premalo živahen, da bi lepo napredoval.

Drugi in najočitnejši znaki so na kosteh, in sicer najprej na tistih, ki najhitreje rastejo: pri novorojenčku na kosteh glave. Lobanja je čudno velika, njene kosti so mehke, kar čutimo, če oprimo glavo z obema rokama od spredaj navzdol, pa s komnicami prstov močno pritismo na zatilje. Kost je udajo kakor da bi bile iz pergamenta. Velika mečava, ki je na vrhu glave — spredaj — se ne zapre kot normalno okrog 15 meseca, temveč ostane odprta še do okrog 2. leta. Konec 1. ali 2. leta se pojavijo v središčih čelnih kosti izbokline, da dobi glava, gledana od zgoraj, obliko kvadrata (kvadratasta glava). Zobje se pojavijo zelo pozno in to šele po šestem do devetem mesecu. Tudi na njih so spremembe, in sicer na mlečnih ali drugih zobeh. Zobje so hrapavi, zbrzdani, nepravilnih oblik in ne stojijo v vrsti.

Znaki na prsnem košu: na prednji strani reber ob prehodu kostnega dela v hrustančasti del, otipljemo betičaste zadebelitve — tako imenovani rahitični moleki, ki je lahko pri suhem, močno rahitičnem otroku že na daleč viden. Prsnica štrli naprej (kurja prsa), često se začne kriviti hrbenica — nastane grba.

Medenica se zaradi teže telesa, protipritiska nog in nate-

ga mišic splošči, dobi srčasto obliko, kar je usodno predvsem za deklice. Pozneje, za časa nosečnosti, je lahko to nepremagljiva ovira za normalen porod. Spremembe na okončinah so zaradi večje obremenitve izražene predvsem na spodnjih. Tukaj so očitnejše in težje. Prvo je, da otrok pozno shodi, pri tem se kosti usločijo, noge postanejo kobaljaste (»O« noge) ali pa navzkrizne (»X« noge) ali pa je oboje združeno (niso pa vse O in X noge rahitičnega izvora!).

Skupno z gornjimi in spodnjimi okončinami so pa tako imenovani dvojni sklepi. Nad pravim sklepom se otiplje še ena izboklina, ki pa pripada dolgi kosti in simulira še en sklep. To je značilno za zapetosti skočni sklep.

Važen znak s strani mišičja je njegova slabost, ki se pri otroku očituje predvsem na trebuhu, ki je velik in zabuhel, se ga pa da lahko stisniti (žabji trebuh).

Posledica vseh teh sprememb je zastoj otroka v rasti; razviti se pa more tudi v nesorazmerno razvitega pritlikavca. Vendar je pa rahitizem tudi po ozdravljenju navadno bolj majhen, čokat, debelih kosti — krivonog.

Jožica Illovesek

Za dobro vojo

Užajenost

Na Pohorju se je k partizanom javil star možiček, ki je že komaj stal.

»Kaj pa vi želite, očka?« ga je vprašal komendant.

»Tovariš komendant, prišel sem se javit v Titovo vojsko; saj je vendar mobilizacija!«

»Lepo, lepo ... Vendar se mi zdi, očka, da ste nekoliko pre-slabotni. Velikega napora pri nas ne bi mogli zdržati. Kakor izgleda, težko hodite.«

»Presneto ste štimsnili!« je ogorčeno odvrnil možakar. »Hitler bi me še v svojo gardo vzel ...«

Gremo naprej

Tov. Vera je imela vajo z recitacijskim zborom. To je bila prva tovrstna vaja na Stajerskem. Tovariši so vse premalo stopnjevali glas. Najtežje mesto v tej Zupaničevi pesmi jim je bilo: »Mi gremo naprej!« Ponavljati so morali to mesto in vedno glasneje je odmevalo po okolici: »Mi gremo naprej!«

Prekinilo jih je trkanje na vrata. Pri odprtih vratih so zagledali sosedo, ki je prijazno zaprosila tovarišico Vero:

»Saj boš poskrbela, kajne, tovarišica, da bodo vrnila pis-skre, če greste res naprej ...«

Sinkov nasvet

Očka je odšel v partizane, mamica in sinko pa sta ostala doma.

Nekega dne je sinko zaupno vprašal mamico:

»Mama, ali je naš atek tudi odšel v partizane, da ga od nikoder ni?«

Mamica je bila v zadregi. Sinka je posvarila, naj tega ne sprašuje, atek pa da bo že prišel domov.

Sinko jo je pogledal in nato odvrnil:

»Mamica, potem pa ti tudi ne smeš spraševati po meni, če me dolgo ni od sosedovih!«

MESTNI KINO PTUJ

predvaja v dne od 25. do 28. junija ameriški barvni film

»NIAGARA«

in v dne od 29. junija do 1. julija angleški film

»ODVEDEN«

LETNI KINO PTUJ

predvaja v dne od 24. do 27. junija 1954 ameriški film

»FANT S TROBENTO«

in v dne od 28. junija do 1. julija francoski film

»V MONTE CARLO«

MALIOGLASI

PRODAM ali zamenjam posestvo s hišo in gospodarskim poslopjem v bližini Ptuj. Vprašajte v gostilni KZ Orešje pri Ptuj.

RADIO »KOSMAJ« prodam zaradi graditve. Vprašajte v upravi lista.

OPREMLJENO SAMSKO SOBO s čim za takoj Vprašajte v upravi.

POUČUJEM slovensko, francosko, latinsko in matematiko za vse razrede gimnazije. — Vprašajte v upravi lista.

PRODAM gozd. Vprašajte: Jožica Merc, Vareja.

SPREJMEM takoj mehanikarskega pomočnika. Krempljeva 10. Ptuj.

PRODAM šivalni stroj (malo rabljen) po zelo nizki ceni. Ptuj, Muršičeva 9.

PRODAM 1 ha lepega vinograda, vrt in hišo z vsem inventarjem ali zamenjam za hišo in nekaj zemljo pri Ptuj. Anton Šturm, Gabernik 56a, pošta Juršinci.

Ali veste,

— da je v Kaspiškem morju okrog 300.000 milijonov centov soli in da bi se dalo iz te soli napraviti kroglo s premerom 250 km;

— da vsebuje telo odraslega človeka toliko fosforja, da bi lahko iz njega napravili 800.000 kopic za žveplenke;

— da potrebuje odrasel človek dnevno nad 11 kg zraka;

— da uživa kavo okrog 150 milijonov ljudi, čaj pa polovico manj;

— da doseže cipresa najčastitljivejšo starost 6.000 let, mamutovo drevo 4.000 let, tiso do 3.000 let in cedro do 2.000 let. Jablane in hruske dočakajo do 150 let, češnja in češnja 100., marelica in breskev pa 25 do 30 let;

— da cvete bambus, glavna rastlina džungle, vsakih 25 let in da je moka iz njegovih semen večkrat rešila Malajce in druge tropske narode lakote in smrti. Bambusov sladkor je odlično zdravilo. Močna bambusova stebila uporabljajo za graditev mostov, za vodovodne cevi in splave, na katerih plava n. pr. glavno mesto Siang;

— da povzročijo ljudje letno nad 500.000 ton rib in da prihranijo s tem meso poldrugega milijona odraslih goved;

— da zraste najdrobnejši krompir v Grönlandiji, kjer doseže le debelost golobovega jajca;

— da lahko nadomestimo be-ljakovine 1 kg govejega mesa z 1 kg orehovi jedrc;

— da bo med 7 in 15. avgustom letos »Mariborski teden« z razstavo blaga, ki se proizvaja v Mariboru in drugih tovarnah LRS ter drugih republik;

— da je največje zanimanje za naš premož v Italiji, Grčiji, Avstriji in Egiptu;

— da je v Črni gori ustanovljena Kmetijska zbornica;

— da bo v bodoče vsak izletnik, ki se udeležuje enodnevnega skupinskega izleta, zavarovan za 100.000 in 200.000 din, če bo podjetje, ki organizira izlet, sklenilo tozadevno pogodbo z DOZ. Isto velja za večdnevne izlete.

OBVESTILO

Obveščamo starše, da bo vplivanje vseh otrok, tudi tistih, ki so doslej redno hodili in že-

ljo še naprej obiskovati vrtec v Ptuj, Rajčeva ulica, 1. sept. 1954. Uprava vrtca

Inž. Egon Zorec

Proti rastlinskim škodljivcem se lahko uspešno borimo

Dobro vemo, da povzročajo rastlinski škodljivci (živalskega in rastlinskega porekla) na področju našega okraja vsako leto ogromno škodo, ki gre v težke milijone.

Ali te škode res ne moremo preprečevati?

Pred leti bi marsikateri kmetijski strokovnjak okleval z odgovorom na to vprašanje. Danes pa lahko mirno povemo, da imamo dovolj učinkovitih sredstev, s katerimi uspešno zatiramo vse rastlinske škodljivce in s tem preprečimo škodo, ki jo povzročajo našemu gospodarstvu. Seveda se morajo naši kmetički proizvajalci v prvi vrsti otrejati dveh osnovnih in na žalost tako čestih napak: malomarnosti in neznanja.

Danes bom povedal nekaj o nekaterih novjših sredstvih, ki pa so v praksi že pokazala odlične rezultate:

BAKRENI LINDANE

Bakreni lindane je specialno prašilo, ki z gotovostjo zatira kolaradskega hrošča in krompirjevo plesen. Zelo praktično je to prašilo v onih predelih, kjer je težko z vodo. To sredstvo se obnese tudi v vinogradništvu in sicer za zatiranje groznega sukača in peronospor. Temeljito je reba poskopiti predvsem grozde in kabinke. Porabi se ga 20 do 25 kg na hektar.

BENTOX 5

Prah Bentox 5 je za zapraševanje krompirišč okuženih s kolaradskim hroščem. Uničuje tudi žuželke, ki grizejo in sesajo druge rastline. Na hektar se ga porabi 20 kg. Bentox 5 je tudi odlično sredstvo za uničevanje ogercov, žičnjakov ter drugih škodljivcev v zemlji. V to svrha ga porabimo 70 do 150 kg na ha površine.

LINDANE OLJE

Lindane olje je škropivo, ki učinkuje v izredno malih količinah: 0,15 odst. t. j., 1 in pol litra na 100 litrov vode. Če hrošč polet kolaradskega hrošča zatreti tudi krompirjevo plesen, dodamo k emulziji še 11 kg bakrenega apna na 100 litrov.

LINDAPIN

Lindapin je zelo dobro sredstvo proti kolaradskemu hrošču. V 100 litrih vode raztopimo 5 dkg praška. Poraba na 1 ha je 800 litrov škropiva, torej 40 do 50 dkg praška. Meša se lahko z bordoško brozgo in bakrenim apnom. Mešanico je treba takoj v celoti porabiti, sicer izgubi učinkovitost.

GAMADIN

Gamadin je zelo učinkovito sredstvo (prah) za uničevanje insektov. Uspešno ga uporabljamo proti sovkom, žičnjakom in drugim škodljivcem v zemlji. 15 do 20 dni pred setvijo

ga zelo natanko posujemo po zemlji — na ha 20 do 30 kg, nato plitvo zorjemo in pobramo. Obnese se tudi v hlevu. Uničuje razne žuželke in parazite, ki napadajo živino. (Uši, obade, muhe itd.) Zaradi posebnega vonja ga ne smemo shranjevati v bližini živil, biti pa mora vedno na suhem.

ARSEPIN

Arsepin je sredstvo proti kolaradskemu hrošču, ki vsebuje arzen. Rabimo ga, če nimamo na razpolago drugih sredstev.

AMBARIN

Ambarin je prašek, ki uničuje vse škodljivce v skladiščih, predvsem zelo škodljivega žitnega žižka. V skladiščih potresemo 1 do 2 kg tega praška na 100 m² površine. Lahko ga pa tudi mešamo med žita, fižol, grah itd. Med 100 kg žita pomešamo 100 gramov praška.

DILDEN

Dilden je prah proti kolaradskemu hrošču, 20 do 30 kg na ha. Ni strupen niti za ljudi niti za domače živali.

SVINČENI ARZENAT

Svinčni arzenat je prah, ki je raztopljen v vodi (na 100 l 0,5 do 1 kg) dobro sredstvo za zatiranje kolaradskega hrošča in krompirjevo plesen. Ker je izredno strupen, moramo z njim previdno ravnati. Med delom ne smemo niti jesti, niti

kaditi. Tudi živina se ne sme pasti v bližini poskropljenih površin.

APNENI ARSENAT

Apneni arzenat je bel prah, ki ga vzamemo 400 do 500 gramov na 100 litrov vode. Zelo dobro deluje proti kolaradskemu hrošču in krompirjevi plesni. Skropljenje s tem sredstvom povečuje hektarski donos krompirja.

NIKOTINOL

Nikotinol je tekoče škropivo, ki ga uporabljamo v 1-odstotni mešanici z vodo (1 kg na 100 litrov vode). Uspešno uničuje uš, na listih češenj, hrušk, jablan, vrtnic itd. Je strupen za ljudi in živali.

AGROXON 3

Agroxon 3 je tekoče škropivo, ki ga rabimo za uničevanje plevela na njivah in travnikih. Skropimo lahko s kakršno koli škropilnico. Agroxon 3 se razredči z vodo in sicer pri škropilnici, ki razprši na ha 900 litrov, ga damo na 100 litrov vode 0,33 litra. Če pa imamo škropilnico, ki razprši na ha samo 90 litrov, dodamo na 100 litrov vode 3 litre agroxona 3. Ni nevaren ljudem in domačim živalim.

Vsa navedena zaščitna sredstva so na razpolago pri Kmetijskih združenjih in pri Okrajni zadrugi, zvez: Ptuj.